

STIJGING BRANDSTOFPRIJZEN: GEMANIPULEERDE INDEX KOST GEMIDDELDE WERKNEMER 300 EURO / JAAR

PVDA WIL OPNIEUW EEN ECHE LOONINDEX

8 november 2018

Samenvatting

Diesel en benzine werden op één jaar tijd respectievelijk 20,8% en 10,2% duurder. Een ware aanslag op het inkomen van de mensen. Vroeger zou de loonindex die prijsstijging voor een deel opgevangen hebben. Vandaag gebeurt dat niet meer, want de index is gemanipuleerd: diesel en benzine maken geen deel meer uit van de loonindex. Gevolg: **een voltijdse werknemer met een mediaanloon verloor het afgelopen jaar meer dan 300 euro.**

PVDA-woordvoerder Raoul Hedebouw: “De werkende bevolking betaalt weer de factuur van gestegen brandstofprijzen. Ze betalen de prijs van gemakkelijk geldgewin door de regering. Die verhoogt de taksen op diesel en benzine, maar heeft geen enkel ambitieus klimaatplan. Wij eisen opnieuw een echte loonindex én een serieus klimaatplan. De oliereuzen moeten daaraan meebetalen. Het is hypocriet om de mobiliteit van werknemers zwaar te belasten en niet de oliereuzen die miljarden winst maken door de hoge brandstofprijzen.”

De studiedienst van de PVDA berekende hoeveel de gemanipuleerde index – waar diesel, benzine, tabak en alcohol uitgehaald zijn – de werknemers het voorbije jaar kostte: meer dan 300 euro! De crisis van de brandstofprijzen treft zo opnieuw rechtstreeks de gewone mensen. Het is de werknemer die de factuur betaalt van een gemanipuleerde index. De loonindex volgt de echte levensduurte niet meer sinds de regering van CD&V, sp.a, PS en cdH er in 1994 vier elementen uithaalde. Daarom eisen wij met de PVDA het herstel van de index: voor de lonen moet de consumptieprijzenindex gelden, inclusief de grote stijging van het voorbije jaar.

Het is niet normaal dat iemand als Katrien, die in de bewakingssector werkt en om 6.00 u. op haar post moet zijn, diep in haar portemonnee moet tasten om op haar werk te geraken. Want alternatieven voor de auto heeft ze niet. Gaan werken wordt duurder en de werkgevers blijven afzijdig. Dat is niet logisch. Er moet opnieuw een echte loonindex komen.

Brandstofprijzen door het dak

De prijzen van diesel en benzine gingen op één jaar tijd fenomenaal de hoogte in. We betalen nu maximaal 1,632 euro per liter voor diesel en 1,465 of 1,544 euro per liter voor respectievelijk Super 95 en Super 98 benzineⁱ. Experts zien geen einde aan de stijging en verwachten dat de brandstofprijzen op termijn zelfs naar 2 euro zullen evoluerenⁱⁱ.

De stijging tussen oktober 2017 en oktober 2018 is alvast erg grootⁱⁱⁱ :

Diesel +20,8 %
Benzine +10,2 %

Tanken aan de pomp was nog nooit zo duur, en dat voelen de honderdduizenden Belgen die voor hun mobiliteit afhankelijk zijn van brandstof. Werknemers die geen toegang hebben tot openbaar vervoer, werknemers die in ploegen werken en thuis moeten vertrekken nog voor de eerste treinen, bussen en trams zich in beweging zetten, sollicitanten die tot 60 km ver moeten rijden voor een (water)kans op een job, weekendwerkers, enz.

Probleem: gemanipuleerde index volgt niet meer

De normale index, die officieel “nationaal indexcijfer der consumptieprijzen (NICP)” heet, is in feiten de echte referentie om de levensduurte te bepalen. Economen gebruiken die index om de inflatie of deflatie te voorspellen, en maandelijks vast te stellen. Deze index wordt Europees en internationaal gehanteerd als thermometer voor het economisch beleid.

Maar is deze index ook de loonindex? Neen. Het is te zeggen: niet meer. Lange tijd was de index (NICP) ook gewoon de referentie voor de aanpassing van de lonen aan de levensduurte. Tot in 1993 de toenmalige regering-Dehaene (CD&V, sp.a, PS, cdH) besliste de loonindex te manipuleren. De regering riep een nieuwe index in het leven die nogal misleidend de naam “gezondheidsindex” kreeg. Verschil met de vorige berekening? Er werden plots vier producten uit de normale index (NICP) gehaald: diesel, benzine, alcohol en tabak.

Het aanpassen van de lonen aan de levensduurte gebeurde voortaan zonder rekening te houden met onder andere diesel en benzine, nochtans een belangrijke uitgavepost in de meeste gezinnen.

Als we de normale consumptieprijzenindex (NICP) vergelijken met de gemanipuleerde index (afgevlakte gezondheidsindex) waaraan de lonen gekoppeld worden dan merken we een duidelijke kloof.

	Oktober 2017	Oktober 2018	Stijging
consumptieprijzenindex	105,41	108,31	+2,75%
afgevlakte gezondheidsindex	103,55	105,54	+1,92%
			0,83%

Alcohol en tabak hebben slechts een effect van 0,09% op het indexcijfer. 0,74% van de kloof is dus te wijten aan de gestegen prijzen van diesel en benzine.

Een gemiddeld voltijdse werknemer verdient in België 3.489 euro bruto per maand (meest recente officiële cijfers van 2016^v). Op een gemiddeld loon verliezen werknemers door de indexmanipulatie $3.489 \text{ euro} \times 0,83\% \times 12 \text{ maanden} = \mathbf{347,25 \text{ euro}}$.

Het mediaanloon (50% percentiel) bedraagt in België 3.053 euro bruto per maand (meest recente officiële cijfers van 2016^v). Op een mediaanloon verliezen werknemers door de indexmanipulatie $3.053 \text{ euro} \times 0,83\% \times 12 \text{ maanden} = \mathbf{303,85 \text{ euro}}$.

Concrete gevolgen

Katrien werkt voor een multinational in de bewakingssector. Ze moet op haar post zijn in hartje Brussel om 6.00 u. stipt. Eigenlijk iets voor 6.00 u., want ze moet nog de deur openen en haar computer opstarten zodat ze volledig operationeel is om 6.00 u. Ze woont in de rand van Brussel. De eerste metro die ze kan nemen is die van 5.35 u. Vanaf het metrostation dat

het minst ver van haar werkplaats ligt, is het nog tien minuten stappen. Conclusie: ze geraakt nooit op tijd op het werk met openbaar vervoer. Katrien neemt daarom elke ochtend haar auto.

Ze verdient, dankzij dienstjaren en ploegenpremies, 3.750 euro bruto per maand. Door de stijging van dieselprijzen moet ze steeds dieper in haar portemonnee tasten als ze langs de pomp passeert. De gemanipuleerde index kostte haar het voorbije jaar **373,22 euro!**

Ahmed staat in de weekendploeg van een grote fabriek in de Antwerpse haven. In het weekend valt het openbaar vervoer naar de fabriek, op één bus na, volledig weg. Hij neemt daarom zijn auto en zag het voorbije jaar met lede ogen aan hoe de brandstofprijzen door het dak gingen. Een volle tank kost hem nu 70 euro. Zijn loon daarentegen is nauwelijks gestegen. Hij verdient als ervaren technicus 4.550 euro bruto. De gemanipuleerde index kostte hem het voorbije jaar **452,84 euro!**

Oplossing: herstel de index en investeer in duurzame mobiliteit

Door een gebrek aan openbaar vervoer en door de steeds grotere flexibiliteit die werkgevers eisen en opleggen, hebben vele werknemers geen andere keuze dan de auto te gebruiken voor hun woon-werkverkeer. Dat is sowieso een serieuze hap uit het budget van de werknemer, want de kosten worden zelden terugbetaald, hoogstens is er een beperkte tegemoetkoming. Weinigen nemen daarom de auto voor het plezier. Voor de meesten is het een pure noodzaak. Het is vaak ook de enige manier om werk en privé te combineren: kinderen brengen en ophalen van school en tóch nog op tijd op het werk zijn, over 40 km ongeveer een uur doen in plaats van twee uur met een opeenvolging van bussen. De regering laat al jaren na te zoeken naar ecologische oplossingen voor het gigantische mobiliteitsprobleem in België. De regering laat al jaren na te investeren in openbaar vervoer, integendeel ze desinvesteert. De regering heft liever gemakkelijk te innen taksen op diesel en benzine, die werknemers recht in de portemonnee raken. Zulke taksen hebben bovendien geen enkel milieu-effect, de regering bereikt er niets mee en heeft ook die ambitie niet. Het dient enkel om de begroting op te smukken. Wanneer komt ze met een echt ambitieus klimaatplan? En waarom worden de oliereuzen die miljarden winst maken niet belast? Die miljarden winst op de kap van de werknemers en van onze planeet zijn schandalig. De financiering van een klimaatplan begint daar.

Om de logica van 'geld halen bij de werknemers' en 'lonen slechts gedeeltelijk koppelen aan de levensduurte' te doorbreken eisen wij het herstel van de loonindex. De gemanipuleerde index moet afgeschaft worden en lonen moeten opnieuw de consumptieprijzenindex (NIPC) volgen, inclusief de grote stijging van het voorbije jaar.

Er is ruimte voor brutoloonsverhogingen. Dat toonde onze studie van 27 september 2018 aan, met twee opvallende conclusies:

- Een transfer van bijna 9 miljard uit de portemonnee van de werkende mensen naar de bedrijfswinsten.
- Een verlies van 191 euro per maand per loontrekkende.

Meer info: <https://pvda.be/artikels/elke-maand-wordt-191-euro-van-ons-loon-overgeheveld-naar-de-winsten-van-de-aandeelhouders>

Auteur van de studie: Geert Haverbeke, geert.haverbeke@pvda.be, 0486 34 84 36

i <https://carbu.com/belgie/index.php/officieleprijs>

ii https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20181004_03807271

iii <https://statbel.fgov.be/nl/themas/consumptieprijsindex/consumptieprijsindex#figures>

iv <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/lonen-en-arbeidskosten/gemiddelde-bruto-maandlonen>

v <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/lonen-en-arbeidskosten/gemiddelde-bruto-maandlonen>